

Giremez" yazılıdır. Hekim Kalinos Hastayı muayene eder ... ve "lyileşmene olanak yok" der. içeri kabul etmez. (Ki hâlâ ölümcül hastalar, bugün de içerde ölmeleri için pek alınmazlar) büsbütün umutsuz kalan hasta kendine kuyuma kararıyla geri döner şifa kapısından ... kötümser ve üzgün gerisingeri giderken yol kenarında iki yılanın bir kaptan süt içtiklerini ve sütü zehirle karışık olarak yine aynı kaba kustuklarını görür. Canına kıymaya kararlı hasta, hemen bu ağu kusmuklu kabı ağzına diker, içer. Arkasından hastayı soruşturan Dr. Kalinos, hastanın ölmediğini, tersine iyileştiğini öğrenir. Orada günümüze kadar gelen bir taş sütün üstündeki süt kabından içen yılanların kabartmaları, olaya hâlâ sessizce tanıklık etmektedir. İşte bu iki yılan hem Asklepiyon'un hem de tıbbın sembolü oluvermiş ... ki yeryüzündeki yılan ağusundan bile yararlanılabileceğini düşündürmüyor mu?

Yaşadığımız toprakların üstünden belki dokuz uygarlık konup göçtüler. Bu yerin her karış yüzü nasal kutsal, altı da aynı degerde oldu, bizim için... Çünkü şimdiki bağı bulunduğumuz çağdaş ulusal ve dinsel değer yargılarının o eski uygarlık dönemlerinde belki adı ve sanı bile yoktu. Neylersiniz ki bugünkü değer yargılarının da yarınlarda nelere dönüşebileceğini kesinlikle bilemiyoruz... O halde bu toprağın üstü ve altıyla öz mirasçıları ve sahipleriyiz. Salt yeraltından çıkarılan eski eserlerimiz, çeşitli kültür hazinelerimize asla üvey evlad gözüyle bakamayız. Güzeli konuşturan san'at felşefesi gönüllere, sevginin tohumlarını serper. "San'at zevki yükseldikçe gönül derinleşir. San'at, gereğinde törelerin,

bağnazlıkların yumuşamasını ve arınmasını sağlar. İnsanın kendi kendisini tanımmasını kolaylaştırarak, eğilimlerinin ve tutkularının sertliğini yumuşatır. Böylece hem sevmeyi, hem sevilmeyi kolaylaştırır". Kaldı ki geçmişin önceki sahiplerine, hele onların paha biçilmez san'at eserlerine yabancı ve eski kiracı gözüyle bakmak en azından yurt kavramımızla hiç bağdaşabilir mi? Yine bilinir ki yurdumuzda sayısız tapınak yıkıntıları var. Onlar da bugün içimizde yücelen Tanrı sevgisinin, dünkü insanlardaki biçimleriyle birer sembolü sayılmaz mı? Özetle duyulan duygu tek Tanrı yalnız biçimi ayrı...

Ne var ki "Mal ya da ün için bağımlı olmayan ve gönül özgürlüğünü koruyan kimsede sevgi kolay yerleşir". Sevgiyi öldüren, solduran kızgın sam rüzgârları, çapını bilmez, güdük boyutlu yoz bağnazlıklardır. Belki de Türkiye'nin çağdaş kültür, san'at ve uygarlık düzeyine ulaşması, çeşitli faktörleri yanında, bu yeraltı hazinelerinin dünyadaki öteki benzerleri gibi tümüyle insanlık hizmetinde sergilmesine bağlıdır da diyebiliriz.

Bergama'dan dönerken; sabahın ilk ışıklarıyla, kutsal çeşmenin su şırıltıları, Telesfor tapınağının kubbesindeki kuşların civıltıları, sanki arkamızdan ölümlü insanogluna, ölümsüz Asklepiyon'un şifa dileyen sürekli ilâhilerini seslendiriyordu.

(*) Haziran 1978'de Bergama Kermesi Şenliklerinin açılışında Sayın Prof. Rasim Adasal'ın yaptığı konuşma ve kitap çalışmalarından yararlanılmıştır. Teşekkürler.

DUYULARIN SEVİNCİ

Santha Rama ROU

Japonya'da ay ışığını seyretme toplantısı diye bir toplantı vardır, sizi ona davet ederler, fakat orada hiç konuşulmaz. Güzel ve zevkli bir çevrede oturur, ayın doğmasını seyreder ve bundan zevk almayı öğrenirsiniz.

Japonlar tabiata karşı olan hayranlıklarında bizim anlayamayacağımız kadar ileri giderler. Kışın ilk yağın karını seyretmek ve kutlamak için toplantılar yaparlar. Karın birden çevreyi nasıl değiştirdiğinin, bütün çizgileri nasıl yumuşattığının, ışıkla gölge arasındaki farkları nasıl ortadan kaldırdığının zevkini tadarlar.

Japonlar güzel bir yaz gecesi kırlara dinlemeğe giderler, evet dinlemeğe, neyi biliyor musunuz? Böceklerin müziğini ve orada saatlerce sessiz kalırlar.

Beni bir gün birçok kibar hanımların mangal gibi bir şeyin etrafında oturdukları bir toplantıya çağırılmışlardı. Mangal kömürü yanarken içine değişik bir çok odun parçacıklarını atıyorlar, biraz yanınca kadar içinde bırakıyorlar, sonra duman çıkaran bu odun parçalarını özel bir tepsi içinde sıra ile herkes koklasın diye gezdiriyorlardı. İnsan ilk defa orada şeftali, kiraz, çam, pelesenk ve daha başka odunların müzik notaları gibi birbirinden ayrı koku nüansları olabileceğinin farkına varıyor.